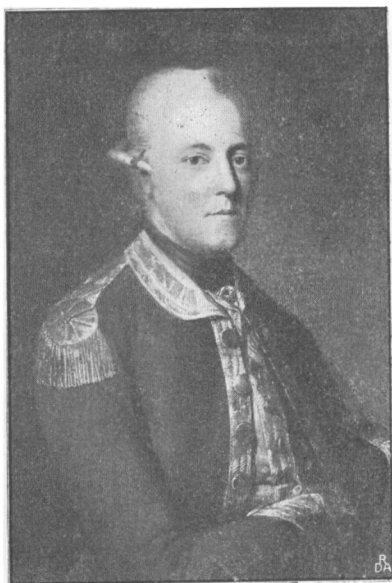

General Joachim Melchior Holten von Castenschiolds Ridderbiografi.

Meddelt ved Aug. Fjelstrup.

I Herresædet Borreby's Arkiv, som Ejeren, Kammerherre *Castenschiold*, for en Sned Aar siden deponerede i Landsarkivet for Sjælland, findes en Afskrift af nogle autobiografiske Optegnelser, som Kammerherrens Oldefader, General *Joachim Melchior Holten von Castenschiold*, i Aaret 1811 indsendte til Ordenskapitlet.

Ved at supplere disse Optegnelser med Oplysninger fra Breve og Dokumenter, som ligeledes findes mellem Borrebypapirerne og vedrører den afdøde General, faar man et fragmentarisk, men ret karakteristisk Billede af den gamle Officer og Herremand, som bl. a. har taget Del i de interessante Begivenheder i 1772, 1801 og 1807.

Navnlig fra sidstnævnte Aar findes et ikke ubetydeligt Antal

Breve, som stiller Generalens Deltagelse i Krigsbegivenhederne i et andet Lys end det, som visse baade samtidige og senere Kritikere har set den i.

I det 17. Aarhundredes sidste Decennium omtales en ung Flensborger, *Jørgen Carstensen*, som „Bottelerer“ paa St. Thomas. „Bottelerer“ (Bouteiller) kaldtes dengang den Funktionær, som paa de store Skibe havde Opsyn med „Botteliet“, Opbevaringsstedet for Drikkevarerne ombord. Det var en ret beskedent Bestilling, som lønnedes med 3 Rigsdaler om Maanedet, og Ansættelsen var paa 3 Aar ad Gangen. *Jørgen Carstensen*, der nærmere omtales i dette Tidsskrifts II R. 2. Bind S. 129—137, var imidlertid Søstersøn af Øens daværende Guvernør, *Johan*

Lorentz, blev senere gift med hans Steddatter og fik paa den Maade Midler til at købe en Plantage. Svigermoderen døde i Aaret 1700, Svigerfaderen to Aar senere, og *Jørgen Carstensen* arvede en ret betydelig Formue, som han dog maatte dele med to Brødre, der var Handelsmænd i Trondhjem, og en Søster, der var gift i Flensborg. 1703 var han i København, 1712—13 besøgte han Amsterdam, og 1715 kom han igen til København, som Medlem af en Deputation, der forgæves forsøgte at faa Øen bragt i umiddelbar Afhængighed af Kronen. Seks Aar efter døde han, og hans Enke ægtede et Aarstid senere den formuende *Jakob Magens*.

Jørgen Carstensens og *Margrete Volckers'* eneste Barn, Sønnen *Johan Lorentz*, var født paa St. Thomas d. 18. Maj 1705; men om hans Barndom og første Ungdom ved man aldeles intet. Da han var 23 Aar gammel, ægtede han den et halvt Aar yngre *Jacoba Holten*, hvis velhavende Fader, *Joachim Melchior Holten*, en Tid havde fungeret som Øens Guvernør, og han var saaledes fra sin tidligste Ungdom en rig Mand. 1733—34 var *Johan Lorentz Carstensen* i København, hvor han bl. a. købte en Aktie i det vestindiske Kompagni, saa at han senere kunde erhverve sig Plantager derovre, og 1740 forlod han Vestindien for at tage fast Ophold i Danmark. Fem Aar efter købte han det gamle Herresæde Knabstrup i Nærheden af Holbæk, og paa samme Tid blev han af *Kristian VI* adlet under Navnet *Castenschiold*. Allerede d. 19. Juni 1747 døde han, kun 42 Aar gammel, hans Enke, som sad i uskiftet Bo og senere købte Hørbygaard ved Holbækfjorden, døde d. 4. December 1751, og begge Ægtefællerne er bisatte i Mariakirken i Helsingør.

Johan Lorentz von Castenschiold og *Jacoba von Holten* havde tre Sønner og to Døtre. Det ældste Barn, Datteren *Catharine Marie*, var født paa St. Thomas 1735, blev femten Aar gammel gift paa Knabstrup med Justitsraad *Daniel von Bergen* og døde 1778. Den ældste Søn, *Carl Adolph*, som var født paa St. Thomas, men døbt i København 1740, døde som Etatsraad og Kammerherre 1820. Han var gift første Gang med *Augusta Dorothea Brøer*, som døde 1819, 75 Aar gammel, anden Gang, halvanden Maaned før sin Død, med den 59-aarige *Dorothea Lyngby*, som overlevede ham 18 Aar. *Jørgen Frederik* var født 1741 og døde som afskediget Generalmajor 1819, to Aar før sin Hustru, *Johanne Vilhelmine Grevenkop*. *Margrethe Vilhelmine*, som var født 1745, blev sytten Aar gammel gift paa Knabstrup med Kammerjunker *Sivert Ehrenreich von Pfuhl* og døde 1812. En Søn, *Johannes*, døde et Par Maaneder efter sin Fødsel 1747. Det fjerdeældste Barn var Sønnen *Joachim Melchior Holten*.

*Joachim Melchior Holten von Castenschiolds¹⁾
autobiografiske Optegnelser.*

„Efter Deres Majestæts allernaadigste Befaling, der er mig bekientgiort ved Ordenskantzleren, hans høygrevelige Excellence, Herr Geheime-Conferentzraad, Greve af *Moltke*²⁾ til Bregentved, Ridder af Elephanten og Storkors af Dannebroggen, indsendes herved allerunderdanigst en Oversigt af mit Levnetsløb.

I Aaret 1743 blev jeg født her i Kiøbenhavn. Mine Forældre vare *Johan Lorentz von Castenschiold* til Knapstrup og Moder *Jacoba von Holten*, hvilke begge ved Døden forlode mig i min meget unge Alder.

1760 i Foraaret blev jeg ansadt som Cornet ved det slesvigske Cuirasser-Regiment, som da under Commando af General-Lieutenant *Juul*³⁾ til Raunholdt i Fyhn cantonerede i det Bredstedske.⁴⁾ Omstændighederne foraarsagede, at min Ansøgning om endnu nogen Tiid at opholde mig ved Accademiet ei blev bevilliget, hvorfor jeg strax maatte gaae til Regimentet og giøre Tieneste.

I Efteraaret 1761, efter foregaaende Tilladelse og den Tiids Bruug, købte jeg et Compagnie udi det da kaldte andet jydsk Cuirasser-Regiment, under Commando af General-Major Grev *Holk*⁵⁾ til Ourebygaard i Lolland, hvilket Regiment ved den i Aaret 1763 i October Maaned giorte Reduction og Incorporation blev foranderet til det siellandske Dragon-Regiment, og mit Compagnie tillige med 3 Compagnier pr. Regiment derved reducet; hermed endte min Carriere under hans

¹⁾ Dansk biografisk Leksikon. III. 1889 Pag. 426—28. — Dansk Adelsaarbog 1889. Pag. 150. — Manthey: Ridderes Levnetsløb. 1820. Pag. 156—57.

²⁾ Grev Joachim Godske Moltke (1746—1818) var 1808 bleven Ordenskansler.

³⁾ Ove Juul til Ravnholt paa Fyn (1700—1766) var fra 1738 Chef for det slesvigske Rytterregiment, men solgte Regimentet i Januar 1761.

⁴⁾ Bredsted, en slesvigsk Flække, et Par Mile nordenfor Husum.

⁵⁾ Grev Christian Conrad Christoffer Holck til Ourebygaard (1698—1774) var 1748—63 Chef for det 2det jyske Rytterregiment, som da fik Navn af det sjællandske Dragonregiment.

kongelige Majestæt høysalige Kong *Frederik d. 5.'s* allernaadigste Regiering.

Da hans kongelige Majestæt, høysalige Kong *Christian d. 7.*, til Belønning for hans Troeskab og Nidkierhed i Tienesten, tillod ovenmeldte min uforglemmelige Chef 1766 at sælge sit Regiment, mod Forbeholdenhed af Avancement i Regimentet, erholdt afdøde Overkammerherre *Eickstedt*,¹⁾ der stod som Oberstlieutenant derved og tillige var ældste Oberst af Karakter i Cavalleriet, Regimentet som Cheff, og jeg avancerede til *Seconde-Major*. Efter at jeg i 7 Aar og 10 Maaneder havde staaet i *Seconde-Capitains* No. og fra Aaret 1763—1766 forrettet samme Tieneste, blev mig i Aaret 1771 allernaadigst anbetroet *Escadron* i Regimentet, og samme Aar commanderet med et *Detaschement* til Kiøbenhavn, for der at gjøre den Tieneste som forhen *Garden* til *Hest*. Strax efter blev jeg beordret at marschere med 2 *Escadroner* til *Eggen* af *Hirsholm*.²⁾

I Aaret 1772 blev jeg avanceret til Oberstlieutenant³⁾ og derefter til kongelig *General-Adjutant* samt forsadt som *Major* udi den da oprettede kongelige *Livgarde* til *Hest*, hvilken *Garde* blev organiseret af mig under *Oberkammerherre* von *Eickstedt*, der tillige var *Commandant* i *Kiøbenhavn*.

Formedelst at nogle yngre *Oberstlieutenanter* i *Classen* vare givne *Oberst-Character*, blev mig 1774 *Oberst-Character* allernaadigst tillagd. Samme Aar blev jeg ved hans kongelige Høyhed, høysalige *Arve-Prinds Fridericks* *Formæling* allernaadigst udnævnt til *Kammerherre*. Under fornævnte min *Stilling*, til 1778, var jeg adskillige *Gange* i *Skaane* ved de

¹⁾ Hans Heinrich Eickstedt (1715—1801) garnisonerede indtil 1771 i Nestved som Chef for de sjællandske Dragoner; saa blev han af Struensee med sit Regiment forflyttet til København. Som Belønning for sin Deltagelse i Hofrevolutionen 17. Jan. 1772 blev han udnævnt til Statsminister, General i Kavalleriet m. m. (Dansk biografisk Leksikon).

²⁾ Hestgarden, der ligesom Fodgarden var oprettet af Frederik III, blev, som bekendt, opløst af Struensee i Foraaret 1771, men oprettet igen Aaret efter.

³⁾ D. 17. Januar 1772 var Castenschiold for saa vidt Deltager i Hofrevolutionen, som han eskorterede den fangne Dronning Caroline Mathilde til Kronborg og sad paa Forsædet i Dronningens Vogn. „Fordi han var brugt denne Dag“, blev han udnævnt til Oberstlejtant m. m.

Leire, som de Svenske i de Aar holde. 1778 forrettede jeg General-Adjutants Tieneste hos hans høyfyrstelige Durchleutighed Hertugen af Brunsvig-Bevern, som var Gouverneur i Kiøbenhavn¹⁾ og commanderede det Corps d'arme, som det Aar stod i Leire ved Kiøbenhavn, under hvilken Tieneste jeg, da et Maneuver ved Brønshøj var endt, og jeg skulde bringe Cavalleriet en Ordre, havde den synderlige Lykke, ved at blive opmærksom paa en Fremmed, der reed omkring for at bese Tropperne, at kiende ham for at være afdøde Kong *Gustav d. 3.* af Sverrig, hvilket jeg strax meldte Hertugen, der paa Øyeblikket lod det melde høysalige Kongen. Hans Majestæt Kongen af Sverrig, som jeg mødte mellem Tropperne og et Vandsted, søgte at undgaae mig ved at ville ride over Vandet; men paa mit Tilraab: De drukner! vendte han sin Hest imod mig, hvorved jeg kom Kongen saa nær, at jeg næsten berørte ham, saa at jeg tydelig saae, det var Kongen; saavel det, at jeg studsede, saa og den Maade, jeg gjorde Plads paa og hilsede, overbeviiste Kongen derom. Hans Majestæt hævede strax sin Incognito og lod sig ved den kongelige Ambassadeur, Baron *Sprengporten*,²⁾ melde, og samme Dags Middag spiiste hs. M. med vores allernaadigste høysalige Konge.

I Efteraaret 1778 behagede det Deres Majestæt naadigst at tilkiendegive mig, at De vilde ansee med Velbehag, om jeg det paafølgende Aar vilde gaae til den preusiske Armee, som da stod i Slechien; en saa naadig Befaling kunde ikke andet end opfyldes med Glæde.

¹⁾ Frederik Carl Ferdinand, Hertug af Braunschweig-Lüneburg-Bevern (1729—1809) var 1760 kommen til Danmark, hvor han et Par Aar senere blev ansat som Generallejtant ved Garden til Fods. Efter Hæromordningen blev han 1766 Guvernør i Rendsburg, 1772 kommanderende General paa Sjælland og 1773 Guvernør i København. Han var meget yndet ved Hoffet og bl. a. virksom ved de store Manøvrer, som fra 1766 blev afholdte hvert 3. Aar. Ved Regeringsforandringen 1784 blev han afskediget og fik anvist Ophold paa Glücksburg Slot, hvor han døde.

²⁾ Johan Vilhelm Sprengporten (1720—95), svensk Friherre og Generallejtant, opholdt sig i København som Gesandt fra 1761 og som Ambassadør 1787—91. Han døde i København.

Reisen tiltraades først i Februar 1779, og i Selskab med Oberste *Drechsel*¹⁾ og Kammerherre *Arenfeldt*²⁾ reiste jeg fra Hamburg til Breslau, hvor vi bleve forestillede den afdøde Kong *Frederick d. 2.* af Preusen, som i de naadigste Udtryk tillod os at opholde os efter eget Behag. Blandt det mere merkverdige, vi saae paa denne Reise, merker jeg Bataille-Pladsen i Egnen af Cüstrin.³⁾ Veiledet af Kortet og Beskrivelsen derover, samt de Efterretninger, vi modtog ved Samtale med en gammel Mand, gjorde vi os det tydeligste Begreb om enhver Omstændighed. Under hvores Ophold i Breslau bivaanede vi adskillige Maneuvre; men intet var merkverdiggere end Oplysningen om Slaget ved Leuthen.⁴⁾ Længe opholdt vi os paa Bataille-Pladsen ved Østerigernes Stilling, med Kortet og Beskrivelsen; dernæst overveiede vi Preusens Marsch og Attaque, hvorved Østerigerne bleve nødte til at forandre deres Stilling, efter at deres venstre Fløy var bleven tilbage-trængt, og maatte vi i disse Maneuvre ikke mindre beundre Østerigernes tappere og haardnakkede Modstand end Preusernes Taktik og Mod. Sørgende over Kammerherre *Arenfeldts* Død forlod jeg Breslau, og efter nogen Tiids Ophold i Oberslechien fortsadte jeg Reisen til Prag, hvorved jeg traf paa en Deel af de preuiske og østerigske Fortropper og besaae Fæstningerne Silberberg, Glatz og Olmütz, samt den Position, Østerigerne og Preuserne havde havd ved Hohenelb. Under mit Ophold i Prag besaae jeg Bataille-Pladsen, hvor Feltmarschal *Schwerin* faldt;⁵⁾ Kortet og Beskrivelsen gjorde det indlysende, at den preuiske Armee i nogle Tiimer før Bataillen havde marschered under Østerigernes Øyne. Ligeledes saae

¹⁾ Georg Vilhelm Drechsel (1739—99) var i 1779 som Major Chef for 2den Husareskadron, blev Oberst 1795 og døde som Chef for et norsk Dragonregiment.

²⁾ Carl Ludvig Arenfeldt (1738—79) havde tjent som Kaptajn i Livgarden 1769—71 og i Efteraaret 1771 fungeret som Generaladjutant hos Kongen. Han døde i Breslau ¹⁵/₄ 1779.

³⁾ Den lille befæstede By Küstrin i Brandenburg, ved Warthes Udlob i Oder, var i August Maaned 1758 bleven belejret og bombarderet af Russerne.

⁴⁾ Ved Landsbyen Leuthen, i Nærheden af Breslau, sejrede Frederik II over Østerrigerne ⁵/₁₃ 1757.

⁵⁾ Feltmarschal Schwerin faldt i Slaget ved Prag, ⁶/₅ 1757.

jeg en stor Deel østerigsk Artillerie og Cavallerie passere forbi til Ungern, som af Folk og Heste var det skønneste, man kunde see.

Paa min Reise fra Prag til Dressen besaae jeg den berømte Bataille-Plads ved Collin,¹⁾ og i den Hensigt at giøre en Reise til Italien gik jeg fra Dressen igiennem Tydskland over Stradsborg til Lyon; men indløbne Efterretninger nødsagede mig at forandere mit Forsædt, og reiste tilbage til Paris, hvorfra jeg efter 12 Ugers Ophold gik over Metz igiennem Zweibrücken, over Cassel, Hanover og Lyneborg tilbage til mit Fædreneland.

Denne Reise var riig paa Beskuelse af Fæstninger og Tropper, der kappedes at overgaae hinanden i Færdighed og Orden; men intet var at ligne med de Franskes Fyrighed i Attaque og Hurtighed i Retning.

Ved min Tilbagekomst imod Sommeren 1781 tiltraadte jeg min Post i Garden og indgik paafølgende December Maa- ned udi Ægteskab med min endnu levende Hustrue, *Elisabeth Behagen*, en Datter af afdøde Etatsraad *Gysbert Behagen*.²⁾ Dette Ægteskab gav mig tvende Sønner, af hvilke den ældste, *Hendrick Gysbert*, tiener som Ritmester og Escadron-Cheff ved det siellandske Rytter-Regiment, og den yngste, *Johan Carl Thuerecht*, er anbetroet Amtmandskab paa Iisland, og en Datter, *Elisabeth*, der er indtegnet i Wemmeltofte Kloster, men er i mit Huus endnu. Endskiønt opofret til ved Krigstieneste at værne for Fædrenelandet vilde jeg og benytte Fredens Roe til ved gavnlige Sysler i Landbruget at udføre nogle for Landvæsenet nyttige Planer. Til dette Øyemed kiøbte jeg i Aaret 1783 Borrebyegaard og Gods i Sielland, begynte med Hovedgaardens Forbedring ved at opmaale dens Marker og

¹⁾ Ved Kollin i det nordøstlige Bøhmen, ved den vestlige Elbbred, sejrede Østerrigerne over Frederik II, ^{18/6} 1757.

²⁾ Den bekendte Handelsmand Gyspert Behagen, som var født i Tyskland 1731, døde som Etatsraad i København 1797.

Elisabeth Behagen var født 1758. Mellem Borrebydokumenterne findes en „Concession for Oberste von Castenschiold at gitte sig med Jomfrue Behagen“, dateret Kristiansborg d. 4. December 1781. Bryllupet stod den 14. December.

indeele dem efter Jordens Godhed, indskrænkede Godseds Arbeide til Gaarden og indrettede det saaledes, at enhver havde sit Arbeide særskildt. Godset lod jeg udskifte, udflytte Gaarde af Byerne, og, for at hielpe til det saakaldede Hove-ries Afskaffelse, uden at tabe det fornødne Arbeides Hielp, etablerede jeg herved 70 Familier, byggede Huuse til dem med Tillæg af Jord, og blev imod en moderat Betaling frietaget for at pløye, saae, harve, terske, kiøre Høe ind, med hvilken Indretning Godset er tilfreds, og jeg, endskiønt med Tab i disse besværlige Tiider, dog har sadt Planen for min Avlings Drift igiennem.¹⁾

1784 blev jeg udnævnt til Commandeur over Garden til Hest,²⁾ 1788 forfremmedes jeg til Generalmajor, 1790 ved Deres Majestæts, vor nuregierende allernaadigste Konges Formæling blev jeg benaadet med Storkors af Dannebrogen, og samme Aar blev mig tillagt Commandoet over det siellandske Rytterregiment med det af Regiment-Cheffs-Gagen, som Overskud fra Generalmajor *Wolfsgeils*³⁾ Pension, men hvilket Overskud jeg overtalte min Ven, Generalmajor *v. Frieboe*,⁴⁾ der com-manderte Regimentet i min Fraværelse, at imodtage.

---

¹⁾ Mellem Borrebydokumenterne findes Købekontrakten og Skødet, hvorved Justitsraad Faith, Borrebys daværende Ejer, overdrog Kammerherre, Oberst Castenschiold Gaarden for 100.000 Rigsdaler. Blandt samme Papirer findes ogsaa Koncepten til en Ansøgning, som Castenschiold i August 1784 indsendte til Regeringen om Tilladelse til at nedlægge fire af Godsets Bøndergaarde, nemlig to paa Stisnæs og to i Tranderup. Til Gengæld vilde han bygge fire nye Huse paa Stisnæs og to i Tranderup og fordele de nedlagte Gaardes Jord mellem de øvrige 42 Gaardmænd paa Stisnæs og 7 i Tranderup. Ansøgningen kaldes i Fortegnelsen over Dokumenterne „Generalens Program“ og indeholder adskil- ligt af Interesse.

²⁾ Samtlige Bestallinger, Beskikkelser og Udnævnelser findes mellem Borrebyarkivalierne.

³⁾ Carl Joseph Wolfsgeil, tidligere i østerrigsk, preusisk, hollandsk og fransk, fra 1756 i dansk Krigstjeneste, afskediget som Gene-ralmajor 1789.

⁴⁾ Christian Wildenrath Frieboe (1732—1806) blev i December 1789 forsat fra det opløste sjællandske Dragonregiment, hvis Chef han havde været, til det sjællandske Rytterregiment som karakt. Oberst. Han døde som Generalmajor.

⁵⁾ Natten mellem 26. og 27. Februar.

Da den ulykkelige Ildebrand i Aaret 1794⁵⁾ yttrede sig paa Christiansborg Slot, blev jeg befalet at holde Orden paa Slottets Marmor-Trappe imellem den Mængde, der gik op og ned for at bringe Vand og Sluknings-Midler. Ved Ildens Tiltagen, der ødelagde Slottet, ilede jeg for at tilraade hastig at rædde det kostbareste og være betænkt paa at flytte.

1798 forlod jeg Garden til Hests Commando og gik til Regimentet.¹⁾

¹⁾ Mellem Borrebydokumenterne findes et stort Antal egenhændige Skrivelser fra Kronprins Frederik til Castenskiold; den ældste er fra Efteraaret 1797 og lyder saaledes:

„Min kiære General-Major Castenskiold! Da De nu haver flere Forretninger end før, deels ved Exerceerskolen og deels med deraf flydende mere Tilsyn, troer jeg neppe, at De kan opholde Dem i Fremtiden saa meget ved Garden, som Deres Tienstiver vil tilsige Dem. Jeg holder det derfor mere passende, at De afgiver Garden. Jeg troer og, at dette Øieblik er det beqvemeste dertil, da Oberst Friboe bliver Chef af det ved General-M. Gæhlers Død vacante jyske Regiment lette Dragoner. Herved sparer De det Tillæg, som Deres Uegennyttighed havde forundt Deres Ven, endvidere erholder De et Tillæg til Deres nuhavende Regiments-Chefs-Gage af 360 Rdl. aarlig, paa Vilkaar, at De, ifald dette skulde skee, at Cavallerie-Inspectionen blev deelt, De da uden videre Tillæg var villig at imodtage en saadan Inspection. — — — Herved tilstiller jeg Dem min Bedømmelse over Efteraars Maneuvrerne. Jeg venter med første Post Deres Svar og er for bestandig Deres oprigtige Ven.

Kiøbenhavn den 28. Octo: 1797.

Friderich. C. P.“

Den 4. Nov. 1797 skriver Kongen angaaende Castenschiolds ældste Søn, Henrik Gisbert, som dengang gik i sit femtende Aar, og som Fæderen har ønsket at faa anbragt ved sit Regiment:

„Hvad Deres Ønske angaaer i Henseende til Deres Søn, da er det for Tiden ei muligt at sætte ham i Nummer ved Deres Regiment: dog skal jeg være betænkt at skaffe ham enten en Extra-Gage til Nytaar eller ansætte ham i Nummer i Deres Regiment.“

Den 5. Novemb. 1799 skriver Kronprinsen til Castenskiold:

„Min kiære Generalmajor Castenskiold!

Herved tilstiller jeg Dem mine Bemærkninger over Efteraars-Maneuverne for i Aar. Jeg beder Dem at imodtage dette lidet Arbeide som et Beviis paa min Iver i alt, hvad der hører til at opvække Tanker for Officererne. Meget kiært skulde det være, ifald at De i noget af, hvad jeg haver skrevet, var af min Mening.

Jeg beklager ret meget Landmanden i denne Tiid, med det onde Veir, som især for Tilsaaningen er meget uheldig; meget ville det fornøie mig, om De ei formeget maatte lide ved dette. Endnu maae jeg takke Dem for god Bistand ved de sidste Maneuver.

Jeg er for bestandig Deres altid meget hengivne

Friderik. C. P.

1801 blev Regimentet beordret at marschere til Roeskilde, hvorfra jeg blev befaleet at gaae til Fredensborg og Omegnen for at agte paa den engelske Flaade, der vilde gaae igiennem Sundet, og med 2 Escadroner at marschere til Kiøbenhavn, naar den engelske Flaade gik igiennem; men, da jeg ved Slingerup, paa Marschen til Fredensborg, ved Solens Opgang hørte en stærk Kanonade, detascherte jeg derfra de 2 Escadroner til deres Bestemmelse, og med de andre 2 marscherte jeg lige til Kiøbenhavn og meldte mig paa den Tiid, den engelske Flaade gik til Ankers.

Under Engælændernes Angreb d. 2. April samme Aar opholdt jeg mig efter allernaadigste Tilladelse paa Kastrups Batterie. Efter Stilstanden blev jeg commanderet med et Corps Cavallerie og Infanterie til Kiøge og Omegnen for at observere Kysten fra Corporals-Kroen til Indløbet ved Præstøe, hvilket Commando varede, indtil den engelske Flaade var afseglet.¹⁾

---

¹⁾ Fra 1801 findes mellem Borrebypapirerne 9 Skrivelser fra Kronprinsen til Castenschiold, af følgende Indhold:

Nr. 1, dateret København d. 24. April: „Da i Dag en engelsk Coureer vil andkomme til Kiøge, forsynet med Statssecretair Grev Bernstorfs Pas, saa haver Generalen at lade ham frit og ubehindret passere til den engelske Flaade, samt tilbage, ifald han maatte ønske det, i hvilket Tilfælde De forsyner ham med Pas.“

Nr. 2, dateret Kiøbenhavn d. 3. Maj: „Pengene kan ei imodtages, da det er for Kongen og Landet, de tiens. Admiralen takkes for hans Høflighed. De 10 Rdl., Folkene ei af Engellænderne erholde, kan De under et andet Paaskud give dem og føre mig denne Udgift til Regning“.

Nr. 3, dateret Frederiksberg d. 1. Juni: „Imod General-Majorens Forlangende haver jeg intet at erindre, naar kuns den ælste efter Dem følgende Officeer overdrages Comandoet og af Dem vorder instrueret. Jeg ønsker Dem got Veier og en fornøielig Tour.“

Nr. 4, dateret Frederiksberg 15. Juni: „Den Fremgangs-Maade, De har brugt i Sagen imellem den engelske Officeer og den danske Skipper, finder ganske mit Biefald. Den forlangte Permission at reyse til Kiøbenhavn bevilliges Dem med Fornøjelse“.

Nr. 5, dateret 22. Juni: „Da de omtalte Steen blot bruges til Baglast, og dette i Almindelighed ansees af Sømænd for tilfadeligt, saa kan nu intet være imod, at disse Steen tages. Imidlertid finder Deres Opmærksomhed i et og alt mit Biefald.“

Nr. 6, dateret 25. Juni: „Jeg bifalder ganske Deres Forhold; hvad Udleveringen af Deserteurer betreffer, da kan De paa ingen

1802 blev jeg udnævnt til Generallieutenant med Anciennitet fra 23. October 1789 som den Tiid, paa hvilken Generallieutenant Grev *Goltz*¹⁾ indtraadte i dansk Tieneste, og for hvilken andre flere og jeg var allernaadigst forbeholdt Ancienniteten.²⁾

Den Mangel af Begivenheder, som fandtes i en Række af Tiid derefter, fordobledes destomere i Aaret 1807. Denne Periode begyndte med en Deel Uroeligheder i Kiøbenhavn med Mariner-Regimentet,³⁾ i hvilken Anledning mit Regiment

Maade indlade Dem deri, da intet Cartel er imellem os og den engelske Flaade. De forlangte Canoner skal De erholde i Morgen, og agter jeg nærmere at bestemme, hvor længe De kan beholde dem. Qvarteer bestiller De altsaa i Kiøge for 16—20 Artillerister og 10 à 12 Heste. Da Canonerne blot ere bestemte til Salut, saa er Mandskabet saa ringe, men nok for disse 4 Canoner.“

Nr. 7, dateret 3. Juli: „Jeg takker for Deres tvende Rapporter. Hvad Vaabenstilstanden angaaer, da er den stedse nyttig for os, naar den er bygget paa ærefulde Vilkaar; men da maa vi selv slutte den, hvilket endnu ei er Tilfældet.“

Nr. 8, dateret 5. Juli: „Jeg haver rigtig erholdt Deres Skrivelse, og skal Matroserne, naar de komme, strax løslades. Hvilket De ligeledes i Fremtiden vilde gjøre, naar De først have underrettet Dem om Folkene. Endvidere tiener til Deres Efterretning, at samtlige udenlandske løslades, dersom en af Kongens Undersaattere afleveres til Holmen for at tiene paa Flaaden.“

Nr. 9, dateret 8. September, er en Ordre til „i Aar ligesom sædvanlig at have Commandoet over det her forsamlede Cavallerie til Efteraars-Manøuvrene.“

- 1) Carl Alexander Greve v. der Goltz (1739—1818), oprindelig i preussisk, fra 1789 i dansk Krigstjeneste som Generallejtant og Inspektør over de sjællandske og slesvigske Jægerkorps'er, var 1800—1803 i portugisisk Tjeneste og fik sin Afsked 1808.
- 2) Bestallingen som Generallejtant findes mellem Borrebypapirerne tilligemed tre Skrivelser fra samme Aar fra Kronprinsen til Castenschiold.
- 3) I en Skrivelse til Castenschiold, dateret 5. Juli 1807 og undertegnet af Kronprinsen, hedder det: „I Anledning af tumultuariske Optrin, som haver funden Sted i Kiøbenhavn imellem Mariner-Regimentets Mandskab og Matroserne, da finder jeg det fornødent, at De straks indkalder og samler det sjællandske Rytterregiment og marscherer med dets hele Styrke til Kiøbenhavn. — Regimentet forsynes med skarp Amunition. — Regimentet melder sig ved sin Ankomst til General-Major v. Lemming, p. t. Commandant i Kiøbenhavn, under hvis Commando det staaer. Da Herr Generalen ikke kan, som ældre, staae under den nærværende Commandant i Kiøbenhavn, saa behøver De ei at følge med Regimentet, men overlade sames Comando i Kiøbenhavn til Obriste

blev beordret til Kiøbenhavn, og Commandoen, da jeg var ældre end Commandanten, efter allerhøjest Befaling overdraget da værende Oberstlieutnant, nu værende Generalmajor *v. Bassewitz*.

Ved de Engelskes ligesaa mægtige som uventede fiendtlige Overfald paa Sielland i samme Aars Augustii Maaned blev jeg allernaadigst befaled at sammenkalde og organisere det siellandske Landeværn,¹⁾ de 4 Batailloner undtagne, som

---

v. Bassewitz." Det i Aaret 1792 oprettede Marineregiment, som udelukkende bestod af hvervede Soldater, viste senere under Københavns Belejring stærk Insubordination og deserterede massevis til Englænderne. Chefen, Generalmajor Lemming, fik sin Afsked i November Maaned samme Aar.

- ¹⁾ Ordren til Indkaldelse af Landeværnet, dateret Korsør d. 12. Aug. og underskrevet af Kronprinsen, findes mellem Borrebyarkivalierne. Det hedder deri: „Generallieutenant von Castenschiold beordres herved i Tilfælde af fiendlig Anfald at organisere det Landeværn i Sielland, som ei efter den i Gaar givne Befaling er comenderet at møde: i Kiøge 1. Bataillon, i Kiøbenhavn 2de af det nordre og 2de af det søndre siellandske Landeværns Regiment, samt de 2de Batailloner af det nordre Regiment, som ere comenderte til Cronborg. — — Hvis Geværer ei ere at faae til Landeværnets Bevæbning, søger man at bevæbne dem med Pikker, Høeleer, som ere satte paa Skafter, og Høeforker.“

Nogle Dage senere fik Castenschiold saa en ny Ordre fra Kronprinsen, dateret Kiel d. 15. August: „Herr General-Lieutenant autoriseres herved til at indkalde alle Herregaards-Jægere i Sielland og tilhørende Øer at møde til Hest eller Fods, af hvilke De formerer et Corps, som annexeres det Dem anbefoede Commando. Endvidere haver De at gjøre Opfordring til danske Mænd, som De dertil troer duelig og skikket, at oprette Fricorps'er under Deres Overcommando, samt i Kongens Navn love de, som opretter slige Corps'er, organiserer dem vel og med disse bidrager til Statens Forsvar, at de i sin Tiid kan gjøre Regning paa hs. Majestæt Kongens Naade og forvente tilstrækkelig Hæder og Belønning. — — Samlings-Pladsene samt de nærmere Instructioner for ovenmeldte Jæger-Corps og Frie-Corps haver Hr. Generalen selv at bestemme og give. Naar De haver et tilstrækkeligt Corps af de forskellige Vaaben organiseret og i brugbar Stand, da overlader jeg til Dem dermed at opperere, hvor De finder det bedst og tjenligst, og stytte Kiøbenhavn og Cronborg.“

I en Skrivelse af 18. August fra Kronprinsen hedder det: „Naar De kan paa en sikker Vei sende mig nogen Efterretning om Deres Corpses Fremskridt og Tilstand, samt om De har havt Leilighed at foretage noget imod vores Fiender, da vil det være mig særdeles kiært at erfare. Jeg forlader mig paa Dem og er

vare samlede i Kiøbenhavn, og med dem at bidrage til at giøre Fiendens Anlæg til intet. Endskiøndt det af den ældre som nyere Historie er umiskieendigt, hvad Fortrin gamle, i Krigen hærkede og til Krigs-Evolution vandte Tropper, der

---

overbevist, at Fiendernes Planer vil ved Deres Klogskab og Mod mislykkes og tilintetgiøres.“

Den 19. August havde Castenschiold meddelt Kronprinsen, at Fjenden var observeret omtrent 5 Fjerdingvej fra Roskilde, og at han straks havde ladet slaa Generalmarsch for at „befordre Mandskabets Udrykning fra Værtshusene, som de elske saa meget“, og han erklærer, at han har grebet enhver Lejlighed til at formane til Orden og Lydighed og gøre Folkene begribeligt, at „der foruden Mod og hører Tænder og Kløer, naar man vil agere Løve.“ To Dage senere melder han, at „Heste og Folk tilføres i temmelig Mængde, men en Sabel eller Kaarde er en Sielendhed.“ Ligeledes skriver han, at „Brød og Brændevin rekvireres; men Kiød, Ost og Flæsk er ikke til at erholde. Kort, min naadigste Herre, min Situation er knækkende. Endskiønt vi daglig øve os noget, saa er dog Folkenes Fremgang til militært Brug ussel. Mit Forsæt har været at søge deels at proviantere Kiøbenhavn, deels at slaae Fienden med Hielp af et Udvalg tilbage fra Vesterfællid; men Englænderne, der have utallige Spioner, have nok hert mere om den Magt, jeg samler, end den fortienner, have derfor ført Batterier op ved Damhuset, Høie-Taastrup og flere Steder imellem Frederiksherg og Roeskilde. — Englænderne, der ere forsynede med let og meget Cavallerie, dække sig, at man intet kan erfare. Deres Maneer er, at de vinker Folk tilbage og ere parate at skyde strax. Til jeg erholder min naadige Herres Ordre, holder jeg mig paa det Defensive, med mindre en god Leilighed viser sig.“ Fremdeles hedder det, at „Landeværnets beste Maneuver er Bajonetten; thi med den attackere de glubsk,“ og Skrivelsen ender med, at der netop er kommen Meddelelse om, at „Fiendens Forposter staae ved Vridsløselille og Roeskilde-Kroe, tværs over til Kiøge-Bugt, hvor mange ere landede i Nat.“

I en Skrivelse, som er dateret Kiel d. 25. August, takker Kronprinsen Castenschiold for hans Iver, men beder ham undgaa et Hovedangreb, indtil han er kommen nogenlunde i Orden. Skrivelsen lyder saaledes; „Min kiere General Castenskiold! Jeg takker Dem meget for den Iver og Fliid, De gjør Dem; jeg skal søge at bidrage alt, hvad der er mueligt, for at understøtte Dem. Hvad der for nærværende Tiid er Hovedsagen, er, at De iidelig søger at forøge Antallet af Deres Corps, samt at De, indtil De nogenledes er kommen i Orden, udsætter at giøre et Hoved-Angreb. Derimod bør De iidelig harcellerer Fienden, særdeeles imellem Kl. 7 og 8 om Eftermiddagen, da denne Tiid efter vores Fienders Bruug skal være den værste for dem. — De samler alle Borgerbevæbninger, og de Mænd, som ei kan følge Dem, eller hvis Handtering ei taaler det, befaler De at afgive deres

tillige ere overflødig forsynede med de beste Vaaben og alle Fornødenheder, ja endog i Antal langt overgik os, maatte have, og deraf kan sluttes den grænseløse Forlegenhed, hvorudi vi bleve sadte ved et pludselig Overfald af Nationens udkaarene Venner, kan jeg dog ikke forbigaae at oplyse nogle Omstændigheder, der end mere bære Vidne om den Ilfærdighed og Volsomhed, hvormed vi bleve overfaldne.¹⁾

Den allernaadigste Befaling at sammenkalde Landeværnet, dateret Corsøer og som Tegn paa dets vigtige Indhold forsynet med 3 Segl, kom mig til Hænde imod Middag den 13. Augusti, og, endskiønt jeg samme Dag føyede Andstalt til at sammenkalde Landeværnet, foranstaldte Commandente for at imodtage i Kiøbenhavn Vaaben, Amunition og føre samme ud til Folkene, dernæst selv reiste ud for at være ved deres Samling og marscherte Vaaben og Amunition imøde, saaat vi den 17. Augustii vare om Aftenen i Roeskilde, var dog allerede all Sammenførsel med Kiøbenhavn sperred. Jeg marscherede derfor tilbage, cantonnerede meget tæt sammen og ved Korndrup, hvor jeg bag Aaen og Søen, paa Banken med den venstre Fløy imod Stranden, udsøgte den beqvemteste Stilling, dels for at kunde have Øye med Fredericks-Værk, dels for at kunde forene mig med Landeværnet fra Lolland og Falster, her søgte jeg paa beste Maade at forberede Bataillonerne til det vigtige forestaaende.

De Engelskes Ankomst Dagen derpaa viiste, at min Efterretning havde været rigtig; thi forgieves søgte de mig med Kikkerter fra Roeskilde-Domkirketaarn, og, da ingen havde vist, hvorhen jeg vilde marschere, kunde Engælænderne ei er-

---

Vaaben og Ammunition, hvormed De bevæbner andre Folk. Vær forvisset om, at jeg ingen Leilighed lader gaae forbie uden at søge at komme med den heele Armee eller med en Deel af samme for at understøtte mine kiekke Landsmænd, og, om end Kiøbenhavn var tagen, som vist ikke kan skee i de første 3 Maaneder, saa forandrer dette dog ei min Beslutning at vove alt imod disse Voldsmænd. Alt iøvrigt overlades til Deres gode Conduite, og De haver Fuldmagt til at handle efter eget Tykke, som ei kan være andet end til Kongens og Stattens Ære.“

¹⁾ Kont. bl. a. Meddelelser fra Krigsarkiverne. III. 1888. Pag. 1—208 og Østsjællandske Aarbøger. VII. 1907. Pag. 3—78.

fare det, men formodede; jeg var marscheret til Ringsted; idetmindste marscherede de den Vej.¹⁾

Da dette tidlig d. 28. blev mig meldt, formodede jeg at blive attaqueret i min venstere Flanke og i Ryggen, hvorefter jeg efter yderste Evne indrettede aldt. Det beskieftigede mig indtil sildig paa Aftenen, da jeg ved min Ankomst til Kiøge erfarede Ankomsten af 3de Batailloner Landeværn fra Lolland og Falster under Generalmajor *Oxholms*²⁾ Commando, som formedelst indløbne Omstændigheder vare blevne forsinkede. Gierne ønskede jeg nogle, ja flere Dage, forinden at blive attaqueret; men for Overfald kunde jeg ikke frygte, da Fienden vilde paa sin Marsch imod mig mere end paa en Miils Distance af mine Feltdvagter og Patrouiller blive opdagede. Jeg havde desuden stedse holdt over, at Bataillonerne hver Morgen ved Solens Opgang vare samlede til Vaabenøvelse, og hvorved enhver blev anviist den Plads, der var ham bestemt i Tilfælde af Angreb. Den 29., Dagen derpaa, om Morgenen tidlig, da Bataillonerne vare færdige til at exercere, blev mig meldt, at et fiendtlig Corps kom anmarcherende fra Kiøbnehavns Siden. Overbeviist, at jeg vilde blive attaqueret, og at jeg havde Tid nok til at ordne alt, formerede jeg Tropperne til Bataille efter den Plan, som jeg havde valgt ved min Ankomst til Kiøge. Fiendens Overlegenhed især udi Artilleriet gjorde, at vi efter en Kanonade af henimod en Time forlod hvor Stilling, hvorved det uvandte Landeværn

¹⁾ Som Postskriptum til et Brev af 27. August fra Castenschiold til Kronprinsen hedder det: „I en allerunderdanigst Melding har jeg sagt ikke at ville attackere Fienden uden nærmere Ordre. Vist er det, at de Fædres Blod, som jeg har under min Commando, er ikke aleneste moralsk, men og politisk kostbart; jeg maae derfor, i Fald jeg ingen Ordre erholder, underdanigst melde, at min Resolution til at attackere er bleven varm; dog vil jeg med Guds Hielp ikke gjøre det, uden det er nødvendigt.“

²⁾ Peter Lotharius Oxholm (1753—1827), Page hos Caroline Mathilde 1771, benyttet ved Forarbejderne til Eiderkanalens Anlæg 1774, blev tre Aar senere sendt til Vestindien for at arbejde paa de danske Øers Fortifikation, købte en Plantage paa St. Croix og blev der til 1797. 1801 blev han Oberst og Chef for søndre sjællandske Landeværnsregiment. 1814—16 var han Guvernør over de vestindiske Øer, men fik sin Afsked paa Grund af svækket Helbred.

kom i Uorden, der tog saaledes til, at det ikke kunde igien formeres, endskiøndt jeg, for at bidrage alt mit dertil, stoed af min Hest og samlede mesten saameget som et Compagnie. Dog faldt meget faa Folk ved denne Kanonade; thi vi vare dækkede af Huuse, Grøfter og Gierder. Efter denne Tildragelse var det umueligt at gjøre Fienden mere Modstand, det var altsaa Pligt at conservere, hvad jeg kunde, og derfor gik jeg med det Cavallerie, jeg havde hos mig, til Falster. Nødig forlod jeg Sielland, og, at jeg saa sildig som muelig forlod denne Øe, derom vidner, at, endskiøndt vi for at komme snart over Vandet gik baade over Kaldehave og Wordingborg, kom Fienden os dog saa nær, at den gjorde en Kanonskud efter den sidste Transport-Skib fra Wordingborg¹⁾.

---

¹⁾ I en Skrivelse, som er dateret Haslev Præstegaard d. 29. August om Aftenen, underretter Castenschiold Kronprinsen om den uheldige Affære: „Naadigste Herre! En saadan Melding ville Gud bevare Deres kongelig Høihed for at erholde oftere! I Morges blev meldt, at et Corps Fiender marscherede imod Kiøge; Antallet blev angivet for 12 à 1400 Mand. Strax bleve Patrouiller og nogle Skarpskytter udsendt for at recognoscere og besætte Skillingskroen, som de gjorde, fremdees 1 Bataillon Øboere med 2 Kanoner og 2 Batailloner til deres Soutien, Rytterne og endnu nogle Landryttere. Siden sørgede jeg for alt øvrigt. Efter at alt var i mine Tanker vel ordnet, blev mig meldt, at de 3 Batailloner fra Øerne vare løbne tilbage, uden at gjøre et Skud. I deres Sted fik jeg 3 andre Batailloner opstillede med 6 Kanoner, hvorved disse 3 Batailloner standsede. Fienden kom nærmere, Artilleriet gjorde sin Skyldighed, 1. Bataillon fyrede nogle Gange, men 5 Batailloner forlode Pladsen uden at skyde et Skud. Da jeg ingen saae imellem Kiøge og Fienden uden mig og mine Adjutanter, retirerede jeg med, i Haabet at sætte mig bag Kiøge, hvor 1 Bataillon med 2 Kanoner og nogle Detachements, som vare kastede i Skoven for at dække min Ryg for Surprise, stode. Men der var intet Hold paa Folket, og, endskiønt jeg red foran dem, sprang af min Hest for at formere en Bataillon, saa var det dog forgiøves. Landeværnet er saaledes løbet ud at hinanden, at ikke 10 Mand ere samlede. Ja, med Blusel maa jeg sige, at have bemærket, at de fleste have kastet Gevær og Mundering i Grøfter og Buske for i Bondetrøien at undvige desto lettere. Kort sagt, min naadige Herre, ingen Flok kunde have vist sig mere ræd. Man kan ikke sige, at vi ere slagne ud, men kyste ud; thi jeg tror ikke, at 30 Mand ere skudte og bleserede, som var en Følge af deres Forsigtighed. — Ved Sedler har jeg averteret Landeværnet, hvor jeg er, for at de kunne samles hos mig; men, min naadige

Dette Cavallerie, der var samlet, udgiorde Begyndelsen til det Regiment, der nu fører Navn af Deres Høyhed Prinds *Ferdinands* Dragon-Regiment. Fra den Tiid erholdt jeg adskillige Commandoer, som over Lolland og Falster, paa Kysten her i Sielland, indtil jeg paa min allerunderdanigste Fore-

---

Herre, jeg venter ingen.“ Om Generalmajor Oxholm, som kommanderede de laalandske Batailloner, skriver Castenschiold, at han ligeledes før Angrebet opmuntrede sine Folk og gjorde alt for at holde dem fra at løbe.

Den 6. September skrev Kronprinsen saa et trøstende Brev til Castenschiold: „Jeg beklager meget Deres Uheld; men, naar man skal være Anfører og stride imod Feigheden af sine Undergivne, saa er det umuligt at udrette noget. Paa den anden Side maa man tilskrive denne Feighed og deraf flydende Uheld mere Uvane af Officererne og Underofficererne, som neppe kan være vant at føre øvede Folk, langt mindre Bønder, som ei kiende Disciplin og mere tænker paa deres Høst end paa Soldatens sande Ære. Jeg kiender Dem for nøie for at frygte, at disse Uheld skulle nedtrykke Dem. Tænk paa Amerikanerne, som i de første Affairer med Britterne altid løb. Lidt efter lidt maa man vænne den uvante til at møde og see sin Fiende, og da gaaer det. Dette vil ogsaa blive Deres Tilfælde.“ Saa staaer der fremdeles, at man maa sørge for, „at dette Uheld ei med de sande Farver afmales for Kiøbenhavns Indvaanere“, og at Castenschiold maa holde alle Færgesteder besatte og bemægtige sig alle Fartøjer: „thi ellers faaer De det fiendlige Besøg i Steden for, at De bør besøge Fienden.“ Skrivelsen ender saaledes: „Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og beder Dem at være forvisset, at ingen mere end jeg længes efter det glade Øjeblik, at kunne stride med Dem imod vore Fiender.“

Det uheldige Udfald af Affæren ved Køge virkede i høj Grad deprimerende paa Castenschiold. Han skriver saaledes i et Brev til Kronprinsen, dateret Nybøllegaard (ved Gaabense) d. 7. September: „Ak, min naadigste Herre, intet uden Haabet at see Kongen og Fædernelandet hævnat opholder mit Liv.“ Mere end af selve Uheldet pintes han dog maaske af den skarpe og overilede Dom, han fra flere Sider blev Genstand for. Men saa kom Efterretningen om Københavns Bombardement 2.—4. September, Kapitulationen d. 7. og den danske Flaades Udlevering til Engländerne.

Den 9. September fik Generalen en Skrivelse fra Kommandanten i København: „Efter udholdt 3 Dages Bombardement er en Forening med Fienden indgaaet, i Følge hvilken alle Fiendligheder fra begge Siider ere ophørte. Jeg iler med at tilkiendegive Deres Excellence saadant, for at De derefter ligeledes kan rette Dem, bemærker iøvrigt, at Kiøbenhavns Porte igien ere aabnede.“

Umiddelbart efter Modtagelsen af denne Meddelelse skrev Castenschiold til Kronprinsen: „Ikke $\frac{1}{3}$ Tiime efter, at jeg havde erholdt Deres kgl. Høiheds Befaling af 6. dennes, erholdt jeg

stilling om mit Helbred, en Følge af de uheldige Tilfælde, jeg havde paadraget mig i Tienesten, der vare det chirurgiske Accademie bekjendt, d. 5. November 1809 erholdt min Afsked med den reglementerede Pension, under Navn af Vartpenge, og Generals Caracteer¹⁾.

dette Brev fra Generalmajor Peymann, som i samme Øieblik allerunderdanigst her vedlagt følger. Og, da jeg mangler al nærmere Underretning, saa henstilles til Deres kongl. Høihed, om jeg nu bør gaae til Sielland, hvortil alle Skibe og Baade vare bragte til Falster og Laaland.“

Tre Dage senere sendte Kronprinsen saa Castenschiold følgende Skrivelse: „Da De af mit hosfølgende Brev vil erfare Tildragelserne i og omkring Kiøbenhavn, samt den afsluttede Capitulation, saa gjør dette en Forandring i Deres Stilling, og deesarsag er nu Hovedsagen, at De besætter Møen, Falster og Laaland saa stærkt som muelig og forsvarer samme til det yderste, da det er af yderste Vigtighed for Operationerne i Fremtiden at beholde disse Øer i vores Magt, thi for Tiiden vilde det være urigtigt at gaae over til Sielland og besætte Vordingborg og Kallehave, hvilket maae opsættes, til man med Force kan gaae fremad og byde Fienden Spidsen.“

To Dage efter skriver Kronprins Frederik igen til Castenschiold: „Generallieutenant Peymann er ingenlunde oommanderende General i Sielland, men blot i Kiøbenhavn, Cronborg og den imellem disse Steder værende Kyst. Han var dertor ei berettiget til at indgaae nogen Convention for Øen Sielland. Men det afskyeligste af Conventionen var at overgive Flaaden med sit Tilbehør, og da alt af mig var ordnet til dennes Tilintetgjørelse. Klogskab byder nu at forstærke sig paa Møen, Falster, Laaland, Langeland og Fyn og derfra med Eet og med Kraft angribe vore Fiender og hellere døe paa Stadens Ruiner end at opleve det danske Folks evige Skiændsel.“

En Uge senere fik Castenschiold saa en egenhændig Skrivelse fra Kronprinsen, dateret Hovedkvarteret i Kiel den 21. Sept. 1807, af Indhold: „Det er mig magtpaaliggende i mere end een Henseende at tale med Dem, for at overlægge Operationerne og af Dem at lære Maaden, paa hvilken disse Voldsmænd føre deres Operationer. Til den Ende haver De at overgive Deres Commando til Generalmajor Ewald og medtage 2 af Deres Adjutanter, som følger Dem over Langeland, Taasinge, Fyen, Snoghøi, Colding til Kiel. Skulde det være fornødent, vil De finde et Brev fra mig i Colding, som bestemmer det videre, som om jeg fandt Deres Nærværelse anden Stæds fornøden; thi til de forskiellige Afdelinger, Armeen indeles i, vil flere Mænd af Deres Kiækhed og Iver blive fornøden.“

¹⁾ D. 13. Marts 1808 døde Kristian VII i Rendsburg, og d. 30. opkom der Ild paa Koldinghus, hvor der var indkvarteret spanske og franske Hjælpetropper under Bernadottes Kommando. Slottet brændte fuldstændig, og betydelige Kornmagasiner m. m. gik

Endnu maa jeg allerunderdanigst tilføje, at jeg fra 1784 til 1805 ved For- og Efteraars Maneuverne stedse har nydt den Naade at være med og næsten bestandig commanderet det dertil forsamlede Cavallerie. Vel er mig allernaadigst tilstaaet Roe og Hvile; men mit Hierte skal aldrig ophøre at slaae varmt for Kongen, Fædrenelandet og mine Medmennesker, før mit Levnetsløb standser ved Døden.

Kiøbenhavn. d. 20. December 1811.

Castenschiold.“

---

tabt ved den Lejlighed. Som Erstatning gav adskillige af Landets større Godsejere frivillige Bidrag af Korn og andre Landbrugsprodukter, og Castenschiold var med blandt Bidragyderne, som følgende Skrivelse til ham viser.

„Det patriotiske Offer af 100 Tønder Rug og 100 Tønder Byg. som Du allerunderdanigst har tilbuden som Bidrag til Erstatning af det ved Slottet Coldinghuus's Brand lidte Tab paa Kornvare, modtage vi allernaadigst og tilkiendegive Dig i denne Henseende herved vort kongelige Velbehag; og have vi iøvrigt befalet vort Feltcommissariat at foranstalte det ommeldte Qvantum Rug og Bygs Modtagelse i Skielschier.

Hovedkvarteret i Kiøbenhavn d. 8. April 1808.

Friderik R.“

Den 13. September 1808 fik Castenschiold Tilsigelse til at møde for den Kommission, som var nedsat i Anledning af Københavns Kapitulation i April 1807.

Ved en Revue i Omegnen af Køge i Oktober Maaned 1808 har Castenschiold anmodet om Tilladelse til at fungere som Vært for Kongen og faar som Svar følgende Skrivelse af ¹⁷/₁₀: „Vi give Dig til Svar paa din allerunderdanigste Skrivelse af 15. d. M. herved allernaadigst tilkiende, at vi med Tak modtage Dit Tilbud af et Refraichissement ved Kiøge i Morgen efter vor Ankomst der, og forinden Revuen begynder.“

Omtrent paa samme Tid fik Borreby Besøg af Frederik VI, som i den Anledning sendte Castenschiold følgende Brev af ¹⁹/₁₀: „Med Fornøielse modtage vi Dit Tilbud i allerunderdanigst Forestilling af Gaars Datum af Borrebyegaard til Qvarteer for os og Suite i de 2 Dage, vi agte at tilbringe i Egnen af Skielskiør, og give Dig herved allernaadigst tilkiende, at vor Ankomst til Borrebyegaard kan altsaa ventes næstkommende Søndag den 23. d. M. efter den udstedte Reiseroute.“

Ved den paatænkte Overgang til Skaane, der efter Aftale med det russiske Kabinet skulde foretages, saasnart den engelske Flaade i Begyndelsen af Aaret 1809 havde forladt Sundet, skulde Castenschiold have kommanderet den ene af de fire Divisioner, som var bestemte til Indfaldet; men, som bekendt, blev Planen opgivet.

General *Joachim Melchior Holten v. Castenschiold* døde d. 6. April 1817 paa Borreby, hvor ogsaa hans Hustru døde d. 25. Februar 1828. De efterlod sig to Sønner og en Datter. *Henrik Gisbert*, der var født d. 30. Januar 1783, døde d. 1. Juli 1856 som afskediget Generalmajor i Kavalleriet og Kammerherre. *Johan Carl Thuerecht*, der var født den 14. Juni 1787, døde d. 30. Januar 1844 som Kammerherre og forhenværende Stiftamtmand. Datteren *Elisabeth*, der var født d. 30. Marts 1792, døde d. 4. September 1888 som Enke efter Kammerherre *Cederfeld de Simonsen* til Erholm og Søndergaarde.

Maleren Eggert Munch.

Af E. A. Thomle.

Sogneprest D. Thrap har i dette Tidsskrift (5. R. III. S. 254 ff.) meddelt nogle saakaldte „Dorphiana“, hvoriblandt han ogsaa meddeler en liden Notits af Sognepræst til Land Nils Dorph saalydende: „Da mig er bleven foræret Hr. Christopher Tanche og Hr. Bernt Ankers Skilderier og deres Børn, har jeg ladet dem sætte i Hovedkirken og videre bekostet de øvrige Presters Skilderier.“ I denne Anledning oplyser Forfatteren, at et af de af Dorph skjænkede Malerier skal være signeret *E. Munch*, og han antager derfor ogsaa at de øvrige ældre Presteskilderier i Fluberg Kirke kan være malede af ham. Han har imidlertid forgjæves søgt nogen Maler af Navnet E. Munch i Weilbachs Kunstnerlexicon og ved saaledes ikke hvem han er. Den omhandlede Maler maa dog øjensynlig være den „Skildrer“ *Eggert Munch*, der døde som Ungkarl i S:r. Peter Blix's Hus paa Frederikshald 2. (ikke 6.) Sept. 1764. Skifte efter ham holdtes her fra 6. Sept. 1764 til 6. Mai 1766, da det sluttedes som aldeles fallit, idet Gjælden udgjorde 899 Rdl. 20 Sk., medens Indtægten alene beløb sig til 296 Rdl. 3 Mark 15 Sk. — Ved Forseglingsforretningen i Boet fandtes der kun en stor Kuffert overtrukket med Sælskind med hans Klæder, hvilken blev forsegleet, efter at man havde udtaget